

SXEDIO-B.34

24.5.1988: Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΝΕΑ ΠΕΝΤΑΜΗΝΗ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΝΑ ΕΤΟΙΜΑΣΕΙ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ΠΑΡ' ΤΙΣ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΖΗΤΟΥΝ ΟΠΩΣ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΧΩΡΗΣΕΙ ΑΜΕΣΩΣ ΣΤΗΝ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΡΙΣΜΑΤΟΣ ΤΗΣ

Η ετοιμασία του Πορίσματος κράτησε γύρω στα τρία χρόνια και όπως ανέφερε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Χρήστος Μπασαγιάννης (Συνεδρίαση Βουλής ΡΛΓ **(24.5.1988)**) "εμείς ανοίξαμε το φάκελο της Κύπρου, το φάκελο δηλαδή της κυπριακής τραγωδίας, συλλέξαμε το αποδεικτικό υλικό, έγγραφο και προφορικό".

Όμως οι εργασίες της επιτροπής δεν υπήρξαν ομαλές. Οι βουλευτές διασπάστηκαν ακόμα και εκείνοι του ΠΑΣΟΚ στην υποστήριξη διαφόρων θεμάτων που εγείρονταν ενώ η Νέα Δημοκρατία κατηγορούσε το ΠΑΣΟΚ ότι παρέτεινε τη λειτουργία της επιτροπής σε μια προσπάθεια πολιτικής εκμετάλλευσης του θέματος.

Όταν η πλειψηφία της επιτροπής (ΠΑΣΟΚ) ζήτησε νέα πεντάμηνη παράταση στις **24 Μαΐου 1988**, ύστερα από έρευνα διόμιση χρόνων, για να ετοιμασθεί το πόρισμα, ο βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας Ιωάννης Βαρβιτσιώτης επετέθη λάβρος εναντίον του ΠΑΣΟΚ και του Προέδρου του Ανδρέα Παπανδρέου:

"Θα ήθελα να υπενθυμίσω στον κ. Μπασαγιάννη (Πρόεδρο της Επιτροπής) αλλά και σε όλους εσάς, αξιότιμοι κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι εμάς, τουλάχιστον αυτή η αίτηση δεν μας εξέπληξε. Την περιμέναμε. Και την περιμέναμε από πέρυσι. Ξέρετε γιατί; Γιατί πέρυσι ο πρωθυπουργός μιλώντας στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα της Κύπρου, στις **21 Ιουλίου (1997)** είχε χαράξει από τότε την πορεία των εργασιών της Επιτροπής. Είχε προδικάσει τότε παρεμβαίνοντας κατά τρόπο ανεπίτρεπτο και αντισυνταγματικό ότι η Επιτροπή θα λειτουργήσει και το **1988** όταν όλες οι

προοπτικές ήταν ότι θα τελείωνε τον περασμένο χρόνο. Δεν έφθασε αυτό τρεις μέρες αργότερα, επανέλαβε τη ίδια δήλωση. Εμείς αντιταχθήκαμε σ' αυτή την ανεπίτρεπτη απρέμβαση και παραποχωρήσαμε προσωρινά από την Επιτροπή. Δόθηκαν τότε αμοιβαίες εξηγήσεις κατεβλήθη πράγματι μια προσπάθεια γεφυρώσεων των απόψεων και πειστήκαμε και επανήλθαμε. Αλλά ο κ. Πρωθυπουργός, αγνοώντας τον σάλο που είχε δημιουργήσει τότε, επανήλθε δριμύτερος προ ολίγων μηνών, στις **21** νομίζω Φεβρουαρίου **1988**. Μιλώντας τα Γιάννενα προανήγγειλε τότε και νέα παράταση. Και όχι μόνο προανήγγειλε νέα παράταση, έδωσε και την κατεύθυνση προς την οποία θα στραφεί και η Επιτροπή.

Είπε δηλαδή τότε ότι για την κυπριακή τραγωδία δεν ευθύνονται μόνο οι χουντικοί, αλλά και η κυβέρνηση Εθνικής ενότητας. Το ότι βεβαίως ο κ. πρωθυπουργός αλλιώς είχε μιλήσει και αλλιώς είχε κρίνει τις πράξεις της κυβερνήσεως Εθνικής ενότητας κατά το παρελθόν δεν παίζει κανένα ρόλο γιατί είναι γνωστή η συχνή αλλαγή των απόψεων του πρωθυπουργό.

Ο Μπασαγιάννης απέρριψε αυτή τη θέση του Βαρβιτσιώτη ότι υπήρχε κατεύθυνση από το ΠΑΣΟΚ αφήνοντας να διαφανεί ότι η θέση των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ εξαρτάτο από τα ευρύματα τους.

Ιδιαίτερα μάλιστα έφερε ως παράδειγμα την περίπτωση του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Δημήτριου Παγορόπουλου γύρω από το θέμα της διαφυγής του Μακαρίου:

ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ: Θέλετε κι' άλλο, για να δείτε τη γραμμή υπάρχει και αν πήραμε ποτέ εμείς του ΠΑΣΟΚ γραμμή από κανέναν; Να σας πω ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαφωνεί ριζικώς με την άποψη που εξέφρασε ο κ. Παγορόπουλος στο τμήμα του πορίσματος του σχετικού με το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου. Αυτός οι διαφωνίες λένε να είναι έτσι; Θα υπήρχαν διαφωνίες εάν υποτεθεί ότι υπάρχει γραμμή ή λένε να προσποιούμαστε να είμαστε τόσο υποκριτές, ώστε να κατασκευάζουν αυτά τα πράγματα κατ' επιταγήν για να

εμφανίζουμε διαφωνίες. Ο κ. Παγορόπουλος π.χ. ισχυρίζεται στο πρακτικό εκείνο που έφταιξε και ανέγνωσε στην Επιτροπή, ότι τάχα ο Κομπόκης είχε λάβει εντολή από τον Ιωαννίδη να διασώσει το Μακάριο. Σ' αυτό ανθίσταμαι πεισμόνως. Θα μου πείτε μπήκα στην ουσία και δεν έπρεπε. Έχετε δίκιο στο σημείο αυτό και δεν ξέρω πως μπορώ να το διορθώσω τώρα. Αλλά δεν μπορούσα παρά να το πω. Όταν, λοιπόν έχουμε αυτές τις διαφορές ποια είναι η γραμμή την οποία ακολουθούμε και ποια είναι η ενιαία κατεύθυνση την οποία έχουμε;"

Αυτό που φοβόντουσαν οι βουλευτές της αντιπολίτευσης ήταν ότι οι εργασίες της Επιτροπής θα παρατείνονταν πέραν της 31ης Μαΐου 1988, ενώ υπήρχαν πληροφορίες για διάλυση της Βουλής αυτή την περίοδο πράγμα που θα έβγαζε "νοκ άουτ" το έργο της επιτροπής για το φάκελο της Κύπρου, γιατί διάλυση της Βουλής θα σήμαινε και διάλυση της Επιτροπής.

Ο Κωνσταντίνος Κάππος του Κομμονιστικού Κόμματος επέμενε να αναφέρεται στη μαρτυρία που κατατέθηκε ενώπιον της Επιτροπής αλλά τον αντίκοβε συνέχεια ο Πρόεδρος του Σώματος. Σε κάποιο στάδιο της διαδικασίας ξέσπασε:

"Κύριοι βουλευτές, υπογραμμίσαμε και προηγούμενα, ότι κανένας πολιτικός ή στρατιωτικός, δεν έχει εξηγήσει σ' αυτήν την αίθουσα ή έξω από αυτήν την αίθουσα, γιατί από το 1974 μέχρι και το 1986 ο φάκελος της Κύπρου έμεινε κλειστός. Ηλθε ο κ. Αβέρωφ (ενώπιον της Βουλής) και απέφυγε. Είπε: "Ρωτείστε το ΠΑΣΟΚ". Αυτή η αίθουσα δεν δικαιούται να μάθει γιατί έμεινε κλειστός."

Ο Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος (Πρόεδρος ΟΔΗΑΝΑ) κατήγγειλε με τη σειρά του για πολιτική εκμετάλλευση από την Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ του όλου θέματος:

"Δηλαδή από την πρώτη στιγμή συνδυάσατε την άποψή σας, του ανοίγματος του φακέλου, με ευθύνες όχι μόνο για τον Αττίλα 1 αλλά και ευθύνες της ελληνικής Κυβερνήσεως για τον Αττίλα 2. Και αυτή η

σκοπιμότης η οποία διαφαίνεται από την πρώτη στιγμή συνεχίζεται και τώρα. Διότι δεν μπορώ εγώ να δεχθώ αξιότιμοι κύριοι, και δεν το δέχονται μαζί με εμένα οι περισσότεροι σχολιαστές των πολιτικών μας πραγμάτων, είτε πρόκειται περί αρθρογράφων του κύρους του μνημονευθέντος, είτε και πολλών άλλων ακόμη, ότι σε όλα αυτά δεν αποκρύπτεται πολιτική σκοπιμότης, η οποία έχει ως στόχους:

ΠΡΩΤΟΝ, να συνεχιστεί επί μακρόν η συζήτηση του θέματος για την κυπριακή τραγωδία και από τη συζήτηση αυτή να καταβάλλεται προσπάθεια να εξαγονται κάθε φορά δήθεν συμπεράσματα, τα οποία θα βοηθούσαν πολιτικές θέσεις και απόψεις. Και το βλέπει κανείς από τις εφημερίδες, ανεξαρτήτως του που ανήκουν, με την τολμηρότητα των απόψεων που εκφράζουν και υπάρχουν σήμερα εφημερίδες οι οποίες προβλέπουν και χθες προέβλεπαν με τον πιο συγκεκριμένο τρόπο, ή περίπου προσπαθούσαν να προβλέψουν ποιες είναι της κυβερνήσεως οι προθέσεις, απέναντι αυτού του πολιτικού θέματος, που η ίδια το έχει εγείρει. Πρώτος λοιπόν στόχος η επιμήκυνση των συζητήσεων, για να καλλιεργούμε σε αυτό το διάστημα τα ωφέλημα δήθεν για μας συμπεράσματα και αποφάσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ, να πλησιάσουμε, όσο μπορούμε στο στάδιο το προεκλογικό, στην προεκλογική περίοδο, διότι ιδίως εκεί πρόκειται να γίνει αντικείμενο συζητήσεως και εκμεταλλεύσεως πολιτικής το θέμα. Εάν επρόκειτο το οποιοδήποτε πόρισμα να εκδοθεί πολύ προ των εκλογών, θα έχανε, κατά την αντίληψη της κυβερνήσεως του ΠΑΣΟΚ, την επικαιρότητα του και δε θα μπορούσε να γίνει εκμετάλλευση, όπως θα εγίνετο και όπως σκοπεύεται να γίνει, τις παραμονές των εκλογών. Γι' αυτό ο κ. Παπανδρέου- και ορθώς υπεδείχθη- έλεγε από την πρώτη στιγμή ότι θα διαρκέσουν οι εργασίες της εξεταστικής επιτροπής καθ' όλο το διάστημα του έτους **1988** και επέμενε και επιμένει".

Ενώ συνεχιζόταν η συζήτηση όλο και νέες

καταγγελίες γίνονταν από το βήμα της Βουλής των Ελλήνων.

Ο Παυσανίας Ζοκολίκος του ΠΑΣΟΚ αποκάλυψε ότι η Επιτροπή δεν κατέληγε σε ένα πόρισμα αλλά σε πέντε και ο καθένας ετοιμαζόταν να υποβάλει το δικό του:

"Υπάρχουν κείμενα διάφορα. Υπάρχουν κείμενα, αν θέλετε ενοποιημένα, τα οποία, όμως, θέλουν και άλλη επεξεργασία, θέλουν μια επεξεργασία και ψήφιση από την επιτροπή.

Και εκεί βέβαια, που αυτή τη στιγμή έχουμε επικεντρώσει την προσοχή μας, είναι στο κείμενο του σχεδίου πορίσματος για τον περίφημο Αττίλα ΙΙ.

Τι έχει συμβεί εκεί, κύριε Πρόεδρε, και κύριοι συνάδελφοι;

Αυτή τη στιγμή σήμερα που συζητούμε, υπάρχουν στα χέρια της Ολομέλειας της Επιτροπής πέντε το σύνολο προσχέδια τα οποία διαφέρουν μεταξύ τους σε περιγραφή

πραγματικών περιστατικών, σε αξιολογήσεις και σχόλια, όσο η νύχτα από τη μέρα.

Και ερωτώ κύριοι συνάδελφοι: Πιστεύουμε ειλικρινά εμείς οι οποίοι συμμετέχουμε, στην Επιτροπή ότι είμαστε έτοιμοι σε **15** ημέρες να παρουσιάσουμε ενιαίο κείμενο, έστω και αν απλώς καταγράψουμε, αλλά με κάποιο τρόπο υποφερτό όλες τις αντιτιθέμενες απόψεις; Δεν είναι δυνατόν κύριε Πρόεδρε, να γίνουν αυτά. Και δεν είναι δυνατόν να γίνουν αυτά διότι θα παρουσιάζουμε εδώ ένα κείμενο το οποίο όχι μόνο δεν αποτελεί πόρισμα, αλλά θα αποτελεί ένα κείμενο καταγέλαστο για τα μέλη της Επιτροπής.

Είναι αδύνατο, να σας θέσουμε υπόψη τις αντιθέσεις που υπάρχουν στα κείμενα αυτά να σχηματίσετε την άποψη ότι είμαστε τελείως ανέτοιμοι να φτάσουμε σ' αυτό το τελικό πόρισμα.

Και ενώ συμβαίνουν όλα αυτά, κύριε πρόεδρε, και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν οι φωνές ότι μπορούμε μέσα σε **15** μέρες, να δώσουμε ένα τελικό πόρισμα στην Εθνική αντιπροσωπεία. Θα ρωτήσω το

εξής: Είναι τόση η εμμονή στα διάφορα σχέδια, κύριοι συνάδελφοι, που όταν ρώτησα αν μπορούμε να συνθέσουμε τα σχέδια αυτά με τις αντιθέσεις, οι απαντήσεις απ' όλες τις πλευρές των συναδέλφων της υποεπιτροπής ήταν ότι στο δικό μας σχέδιο είναι το τέλειο. "Ποιο δικό μας σχέδιο;" Υπάρχουν καταχωρήσεις στα πρακτικά της Βουλής στην προηγούμενη συζήτηση για παράταση της προθεσμίας. Υπάρχουν και δηλώσεις του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης- τα είπε και ο κ. Πρόεδρος- ότι δεν είναι επιτρεπτό να εμφανίζεται το ΚΚΕ και να απειλεί ότι θα υποβάλει δικό του πόρισμα. Είναι λάθος αυτό, λέει ο κ. Μητσοτάκης. η Επιτροπή δεν συντίθεται από κόμματα. η Επιτροπή συντίθεται από Βουλευτές, οι οποίοι κατά συνείδηση δικαστική κρίνουν και θα είναι λάθος να κομματικοποιήσουμε κατ' αυτόν τον τρόπο την υπόθεση του φακέλου της Κύπρου".

Ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Μητσοτάκης ζήτησε όπως ληφθούν τέτοιες αποφάσεις ώστε να υπάξει ένα πόρισμα και προειδοποίησε για τον κίνδυνο να υπάρξουν κομματιστά πορίσματα.

Δέχθηκε επίσης σύντομη παράταση (μέχρι ένα μήνα) των εργασιών της εξεταστικής Επιτροπής ώστε να εκδοθεί το πόρισμα σύντομα.

Ο Αντώνης Μπριλλάκης χαρακτήρισε αθεμελίωτη και επιζήμια κάθε νέα παράταση και προειδοποίησε ότι "η χειρότερη εξέλιξη αυτής της ιστορίας είναι η πεντάμηνη παράταση και επί πλέον χειρότερη εξέλιξη είναι η αποχώρηση από την Εξεταστική Επιτροπή όλων των κομμάτων εκτός του ΠΑΣΟΚ".

Ο Στυλιανός Μπλέσσας ενημερώνοντας τη Βουλή για το σημείο στο οποίο βρισκόταν η προσπάθεια της Επιτροπής ανέφερε ότι αυτή συγκέντρωσε έξι χιλιάδες έγγραφα από τα διάφορα Υπουργεία, κάλεσε **130** μάρτυρες και τα πρακτικά περιλαμβάνονταν σε **32.000** σελίδες.

Ακόμα ανέφερε ότι η επιτροπή χωρίστηκε σε υπεπιτροπές και η κάθε μια αποτελείτο από πέντε βουλευτές ανέλαβε να ετοιμάσει έκθεση για τον

Αττίλα **1** και **2**, την επιστράτευση, την απόσυρση της μεραρχίας κλπ και τόνισε ότι όλα είναι έτοιμα εκτός από τον Αττίλα **2**.

Ο Χρήστος Μπασαγιάννης απέρριψε τον ισχυρισμό του Μπλέτσα ότι όλα είναι έτοιμα και έφερε ως παράδειγμα το θέμα της εκχειρίδας (μεταξύ του πρώτου και δεύτερου Αττίλα που δεν ήταν έτοιμο).

Η συζήτηση γινόταν **27** μήνες μετά την εγκαθίδρυση της Επιτροπής, η οποία ζητούσε άλλους πέντε ολόκληρους μήνες για να ετοιμάσει το πόρισμα της.

Σκέψη ήταν, όπως αναφέρθηκε από διάφορους ομιλητές, όπως η έκθεση υποβληθεί στα τέλη Οκτωβρίου **1988** πράγμα που οι περισσότεροι βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας κυρίως θεωρούσαν ότι θα βρισκόταν πολύ κοντά στη διενέργεια των εκλογών και αυτό θα το εκμεταλλευόταν η κυβέρνηση στον προκλογικό της αγώνα.

Τελικά η πεντάμηνη παράταση εγρίθη από τους βουλευτές της πλειοψηφίας (ΠΑΣΟΚ) και η Εξεταστική επιτροπή για το φάκελο οτης Κύπρου συνέχισε το έργο της καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού και στις αρχές του Φθινοπώρου και είχε έτοιμο το πόρισμα της στα τέλη Οκτωβρίου **1988**.